

Økologi mellem stat og marked

Af Professor Carsten Daugbjerg, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

Økologien fremmes hverken af en ren stats- eller markedsdrevet model. Kunsten er at finde den rette balance mellem stat og marked

På et møde på Den Økologiske Landbrugs-skole d. 27. sept. blev FØJO's kommende hvidbog om markedsbaseret vækst i økologien diskuteret. Ifølge Økologisk Jordbrugs (5. okt.) reportage satte en række deltagere spørgsmål ved hvidbogens fokusering på markedets rolle. De fremhævede, at staten har haft, og stadig har, en vigtig rolle at spille i økologiens udvikling. Netop spørgsmålet om statens rolle forsøges besvaret i et FØJO III forskningsprojekt (COP), som ledes af nærværende forfatter og igangsattes ved årsskiftet.

At sammenligne

Hvorledes forholdet mellem stat og marked bør indrettes kan bedst undersøges ved en systematisk sammenligning af økologiens udvikling i lande, der har valgt forskellige strategier. Der kan selvfølgelig være en række problemer forbundet med den slags sammenligninger, da mange andre faktorer end lige statens rolle - eller mangel på samme - kan påvirke udviklingen. Problemet kan mindskes, såfremt man udvælger lande, der er tilnærmelsesvis sammenlignelige. Det er tilfældet for Australien, Danmark og Sverige, der har valgt vidt forskellige strategier i økologipolitikken med vidt forskellige resultater.

Erfaringerne

Australien har valgt en ren markedsdrevet strategi, hvor staten er meget lidt involveret i udviklingen. Det har ikke været nogen succes for den økologiske sektor, idet den er ganske lille og dårligt udviklet. Stridigheder mellem de biodynamiske og økologiske organisationer har forhindret udarbejdelsen af et nationalt økologimærke, hvilket hæmmer markedsudviklingen.

I Sverige har man haft blikket stift rettet mod at omlægge 20% af landbrugsjorden til økologisk drift, og har ikke lagt så meget vægt på fremme forbruget af økologiske

varer. Ikke overraskende resulterede det i, at afsætningen af økologiske varer på det svenske marked i 2005 ikke udgjorde mere end 2 til 3%. I 2005 var kun godt en tredjedel af den økologistøttede landbrugsjord KRAV-certificeret, som det kræves for at kunne sælge økologiske varer i Sverige. Med andre ord så blev størstedelen af den økologiske produktion solgt som konventionel. Økologistøtten har i praksis fungeret som indkomststøtte på ekstensivt drevne landbrug.

I Danmark har udgangspunktet hele tiden været, at udviklingen af økologisektoren skal styres af efterspørgslen på markedet. Statens rolle er at skubbe til udviklingen ved at støtte produktionen af økologiske varer, men også ved direkte eller indirekte at støtte initiativer, der kan fremme efterspørgslen. Begge dele er sket i et tæt samspil med producenter, forædlingsindustrien og detailhandlen.

Stat og marked

Analysen tyder på, at det hverken er en stats- eller markedsdrevet strategi, der er nøglen til udviklingen af økologien, men at det snarere er et spørgsmål om at finde den rette balance mellem strategierne; eller rettere at få etableret et samspil mellem stat og marked. Forskningsprojektet COP vil i den kommende tid forsøge at afdække, under hvilke betingelser et sådant samspil udvikler sig succesfuldt.

Denne klumme blev bragt d. 2. november 2007 i Økologisk Jordbrug nr. 395.